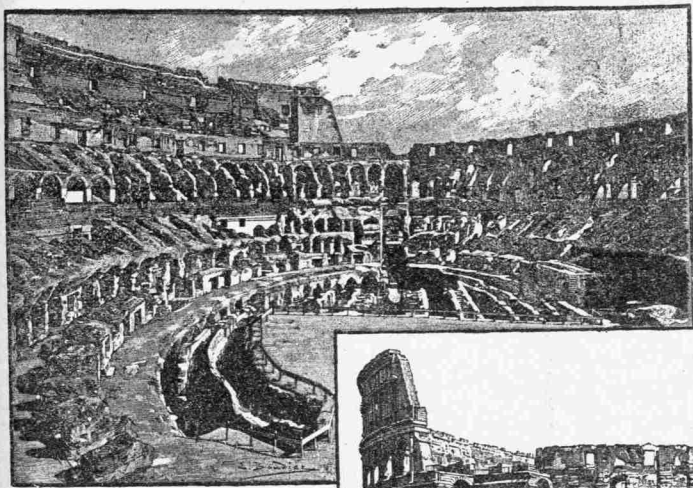

κολοσσαϊα ἀγάλματα καὶ μιᾶς ἀψίδος εἰς τὸ βάθος, ὅπου βεθαίως ἦτο ὁ ἐλεφάντινος δῖσρος τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐκεῖ ἐδέχετο τοὺς πρέσβεις τῶν ξένων βασιλείων καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν ἐπαρχιῶν. Ὅπισθεν τῆς αἰθούσης ταύτης, εἰς τὸ ἄκρον μιᾶς μεγάλης αὐλῆς, μὲ στοὰς περίξ εἶναι τὸ **τρικλίνου**, τὸ ὅποιον διατηρεῖ ἀκόμη μέρος τοῦ δαπέδου του ἐκ πορφυρέτου λίθου, ὀφίτου καὶ παλαιοῦ κιτρίνου. Περὶ τούτου τοῦ **τρικλίνου**, ἔλεγεν ὁ Μαρτιάλιος, ὅταν τὸ ἔκτισαν, ὅτι ἦτο τόσον περικαλλὲς ὅσον καὶ τοῦ Ὀλύμπου τὸ δειπνητήριον καὶ ὅτι οἱ θεοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ πίωσιν ἐκεῖ τὸ νέκταρ καὶ νὰ λάβωσιν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Γανυμήδους τὸ ἱερὸν ἔκπωμα. Ὀλίγον ἀπωτέρω, τὸ στάδιον, ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ ἐλάμβανε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ βλέπῃ ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἐν ἀνέσει, μετὰ τινων φίλων, τὸν περφημισμένον ἀθλητὴν ἢ τὸν πύκτην. Ἐπὶ τέλους δὲ τὸ αὐτοκρατορικὸν θεωρεῖον, ἐπὶ τοῦ μεγί-

Αὐτοκρατορία, βλέπουσα ὅτι θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν σφετερισθῇ, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ ἄλλας ἀγοράς, αἵτινες θὰ ἦσαν τῷ ὄντι ἰδικαί τῆς, θὰ ἔφερον δὲ τὸ ὄνομα καὶ θὰ ἐτήρουν τὴν ἀνάμνησιν τῶν ἡγεμόνων, οἵτινες τὰς ἔκτισαν. Οὕτω δὲ ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ἀρχαίας Ἀγορᾶς καὶ οἶονε! ὡς συνέχεια αὐτῆς ὠκοδομήθησαν ἀλληλοδιαδόχως ἡ Ἀγορὰ τοῦ Καίσαρος, ἡ Ἀγορὰ τοῦ Αὐγούστου, ἡ τοῦ Νέρβα καὶ ἡ καλλίστη πασῶν, ἡ τοῦ Τραϊανοῦ. Αἱ Ἀγοραὶ αὗται συναπετέλουν ἐν ἄθροισμα θαυμασίων κτισμάτων, ἅτινα κατέπληττον τοὺς ξένους. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐκ πάντων ἐκείνων τῶν κτισμάτων ἐλάχιστα μόνον λείψανα σώζονται, ἄς παρέλθωμεν ταχέως ἄλλα ὠκοδομήματα, κάλλιον διατηρηθέντα, μὲς ἀναμένουσιν. Ἀπὸ τῆς Ἀγορᾶς τοῦ Τραϊανοῦ, ἄφ' οὗ θαυμάσωμεν τὴν περίφημον στήλην καὶ ῥίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τὰ ἐρείπια τῶν βασιλικῶν καὶ τῶν βιβλιοθηκῶν, αἵτινες ἐπλήρουν πάντα τὸν χώρον, ἄς διευθύνωμεν τὰ διαβήματά μας πρὸς τὸ Κόρσον, ὅπερ εἶναι ἡ παλαιὰ Φλαμινία ὁδός, περικάμπτοντες τὸ Καπιτώλιον. Ταύτην τὴν ὁδὸν ἐβάδιζον οἱ παλαιοὶ Ῥωμαῖοι ὅταν ἤθελον νὰ πορευθῶσιν εἰς τὸ Πεδίον τοῦ Ἀρεως. Τώρα, ὁ χώρος ὁ ἐκτεινόμενος μεταξὺ τοῦ Κόρσου καὶ τοῦ Τιβέρεως εἶναι ἐξ ὅλης τῆς πόλεως ὁ μᾶλλον συνοικούμενος. Αἱ ὁδοὶ περιπλέκονται καὶ αἱ οἰκίαι σωρεύονται ἐκεῖ πολὺ πλεότερον ἢ ἀλλαχοῦ.

στοῦ Κίρκου, ἐνθα ἀνεμὶγνύετο καὶ αὐτὸς εἰς τὰς λαϊκὰς τέρψεις, ἐδίδοι τὸ σύνθημα τῶν ἀρματοδρομιῶν καὶ ἐχειροκρότει τὸν νικῶντα ἡνίοχον. Ἄς ἐνθυμηθῶμεν καὶ τὸν λεγόμενον οἶκον τῆς **Λιβίας** ἢ οἶκον τοῦ **Γερμανικοῦ**, κατοικίαν ἀπλουστέραν, μετριωτέραν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μεγάλων τούτων παλατιῶν, ἐνθα ἴσως ἤρχοντο οἱ ἡγεμόνες νὰ ἀναπαυθῶσιν ἀπὸ τῶν ἐνοχλήσεων τῆς ἐπισήμου παραστάσεως καὶ ἦν ἐκόσμησαν διὰ τῶν ὠραιωτάτων γραφῶν ἐξ ὧν ἐν Ῥώμῃ εὐρέθησαν.

Ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ἡ ἐπίσκεψίς μας (καὶ πολὺ φοβοῦμαι μήπως διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ), ἄς καταβῶμεν ἀπὸ τοῦ Παλατινοῦ διὰ τῆς ἀρχαίας μεγάλης κλίμακος, ἥτις καταφέρεται κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Ἀγοράν. Ἡ γηραιὰ Ἀγορὰ περιέχει πολλὰ μνημεῖα ἅτινα ἀνεκτίσθησαν ἢ τὸ πρῶτον ὠκοδομήθησαν ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων, ἰδίᾳ δὲ τὴν Ἰουλίαν βασιλικήν, ἀλλὰ τὸ εἶπα ἤδη ἀνωτέρω, ἡ Ἀγορὰ ἀνήκει μᾶλλον εἰς τὴν ἐλευθέραν Πολιτείαν, ἢ δὲ

ΤΟ ΚΟΛΟΣΣΑΙΟΝ

δροὶ εἰς τὸν Τίβεριν διὰ νὰ ἀναψυχθῶσι καὶ νὰ ἀναπαυθῶσιν. Οὕτω διεσκέδαζον οἱ νέοι ἐπὶ τῆς ἐλευθέρᾳ Πολιτείας. Ἐπὶ τῆς Αὐτοκρατορίας εἶχον ἄλλας τέρψεις. Ἡδὴ ὁ Ὀράτιος μέμφεται τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς του ὅτι δὲν ἦσαν πλέον ἱκανοὶ νὰ ὑπομένωσι τὸν ἥλιον καὶ τὸν κονιορτὸν τοῦ Πεδίου τοῦ Ἀρεως καὶ ὅτι ἀπέφευγον τὸ ἔλαιον, δι' οὗ πρὸ τῆς πάλης ἠλείφετο τὸ σῶμα, ὡς ἂν ἦτο αἷμα ἐχίδνης. Ἀφ' οὗ δὲ πλέον δὲν ἐσυνάξετο, ὡς πρότερον, ὁ τόπος, ἐσκήφθησαν ὅτι ἠδύνατο ἀνεῖν βλάβης νὰ τὸν στενώσωσι καὶ νὰ προσδιορίσωσιν ἐν μέρος αὐτοῦ πρὸς ἄλλας χρείας. Τὸν ἐγέμισε λοιπὸν ἡ Αὐτοκρατορία μὲ τὰ κτίσματα αὐτῆς, τὰ ὅποια δὲν εἶχε ποῦ ἄλλοι νὰ ἰδρῶσι. Ὁ Αὐγούστος ἔκαμε τὴν ἀρχήν καὶ βλέ-

ἢ ἀλλαχοῦ.
Ἄλλοτε τὸ μέρος τοῦτο ἦτο μία μεγάλη πεδιάς ἀνοικτὴ καὶ προσωρισμένη εἰς τέρψιν καὶ γύμνασιν τῶν νέων. ἔτρεχον ἐκεῖ, ἐπήδων, ἐπάλαιον, ἵππευον, ἐσφαίριζον, ἐδίσκοβόλουν ἢ ἡκόντιζον, ἐπειτα δὲ ἐρρίπτοντο καθι-